

УДК 343.545

DOI <https://doi.org/10.32782/2523-4269-2022-80-3-53-57>**Коссе Валерій Валерійович,**

заступник директора МЦПП «Академія поліції»

(Донецький державний університет внутрішніх справ, м. Кривий Ріг)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6576-0620>

СУТЕНЕРСТВО ЯК КРИМІНАЛЬНО ПРОТИПРАВНИЙ ФЕНОМЕН СУЧАСНОСТІ

У статті розглядається сутенерство як кримінально протиправний феномен сучасності. Вказано, що сутенерство або втягнення особи у зайняття проституцією часто є латентними, оскільки, по-перше, вони є дуже складними у виявленні та доказуванні як об'єктивних обставин, так і суб'єктивних. По-друге, потерпілі особи не завжди виявляють бажання звертатись до правоохоронних органів через низку факторів, превалюючими з яких є зневіра у дієвості законодавства, наявність шаблонного уявлення про нігілізм поліції та небажання оприлюднювати факт посягання на власну честь, гідність та статеву свободу тощо. Зазначено, що під сутенерством необхідно розуміти складну кримінально протиправну діяльність особи, яка полягає у підборі осіб жіночої та/або чоловічої статі для надання сексуальних послуг, а також реалізація будь-яких організаційсько-управлінських функцій (контактування із клієнтами, фізичний та медичний захист, розробка графіка та переліку послуг тощо), пов'язаних із діяльністю цих осіб. Основними діями сутенера є: 1) відбір осіб, які надаватимуть сексуальні послуги, узгодження переліку послуг; 2) пошук та первісний контакт із клієнтами, встановлення винагороди; 3) забезпечення транспортування до клієнта або житлової площі, придатної для надання сексуальних послуг; 4) забезпечення особистої безпеки особи, яка надає сексуальні послуги; 5) забезпечення медичної допомоги особі, яка надає сексуальні послуги. Підсумовано, що на тепер розуміння феномену сутенерства є занадто вузьким та надмірно рудиментарним. Основна проблема полягає у сприйнятті такого роду діяльності крізь призму корисливого мотиву, що як з теоретичної, так і з практичної точки зору ускладнює процес боротьби з кримінальними правопорушеннями.

Факт наявності корисливого мотиву у сутенера має бути визначений кримінальним законодавством як обтяжуюча обставина, однак у жодному разі не як визначальна.

Ключові слова: проституція, сутенерство, звітництво, кримінальне правопорушення, сексуальні послуги, кримінальне законодавство.

Постановка проблеми. На сьогодні кримінальні правопорушення, котрі тим чи іншим чином пов'язані зі статевими потребами людей, є досить поширеними, що негативно впливає на моральний розвиток суспільства. Особливе занепокоєння викликає актуальність такого суспільно небезпечного діяння, як сутенерство та втягнення особи в заняття проституцією. Варто звернути увагу на те, що, незважаючи на те, що вказане діяння в окремих європейських державах давно визнане законним та навіть таким, що робить значний внесок в економічний розвиток країн, низка негативних факторів від такого роду заняття є очевидною. Такими факторами є поширення захворювань, що передаються статевим шляхом, зниження етичного та морального розвитку неповнолітніх осіб, зростання випадків кримінально протиправної активності, погіршення демографічного розвитку суспільства тощо. З огляду на вказане ми не можемо заперечувати наявність серйозної небезпеки низці суспільних відносин, у зв'язку із чим пропонуємо зупинитись більш детально на розгляді сутенерства як кримінально протиправного феномену сучасності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемі сутенерства або втягнення особи у зайняття

проституцією присвятили увагу багато вчених, серед яких необхідно виділити А.В. Андрушка, А.М. Бабенка, А.В. Байлова, В.С. Батиргарєєва, В.І. Борисова, І.О. Бандурку, А.А. Небитова, А.М. Орлеана, М.І. Хавронюка та ін.

Метою статті є розгляд особливостей сутенерства як сучасного кримінально протиправного феномену.

Виклад основного матеріалу. Головним безпосереднім об'єктом кримінального правопорушення, передбаченого ст. 303 КК України, є моральні засади суспільства у сфері задоволення статевих потреб людей, адже моральні й правові норми забороняють статеві зносини за винагороду чи з використанням фізичного або психічного примусу і, навпаки, стимулюють правомірні добровільні статеві зносини на основі симпатії. Додатковим обов'язковим об'єктом злочину, передбаченого ст. 303 Кримінального кодексу (далі – КК) України, може бути статева свобода, здоров'я, воля й гідність особи, власність. Потерпілим від злочину може бути фізична особа чоловічої та жіночої статі. Водночас у кваліфікованому й особливо кваліфікованому складах злочину спеціальний потерпілий – особа, що перебуває в матеріальній чи службовій залежності

від особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, а також неповнолітній і малолітній. На відміну від кримінального законодавства, у кримінальному провадженні особа не завжди визнається потерпілою [1, с. 43]. Варто звернути увагу на те, що такого роду кримінальні правопорушення часто є латентними, оскільки, по-перше, вони є дуже складними у виявленні та доказуванні як об'єктивних обставин, так і суб'єктивних. По-друге, потерпілі особи не завжди виявляють бажання звертатись до правоохоронних органів через низку факторів, превалюючими з яких є зневіра у дієвості законодавства, наявність шаблонного уявлення про нігілізм поліції та небажання оприлюднювати факт посягання на власну честь, гідність та статусу свободи тощо. Якщо йдеться про сутенерство, то підлеглі сутенеру особи не відчувають протиправного впливу, а тому вважають таку співпрацю вигідною для обох сторін.

У загальному розумінні небажання особи визнавати себе потерпілою в кримінальних правопорушеннях, що належать до приватного обвинувачення, є обставиною, що виключає можливість початку кримінального провадження або ж є безумовною підставою для закриття кримінального провадження. Так, відповідно до ч. 4 ст. 26 КПК України кримінальне провадження у формі приватного обвинувачення розпочинається лише на підставі заяви потерпілого. Відмова потерпілого, а у випадках, передбачених КПК України, його представника від обвинувачення, є безумовною підставою для закриття кримінального провадження у формі приватного обвинувачення. Оскільки злочин, передбачений ст. 303 КК України, згідно зі ст. 477 КПК України, не належить до приватного обвинувачення, то кримінальне провадження щодо сутенерства або втягнення особи в заняття проституцією розпочинається незалежно від того, чи вважає особа себе потерпілою в кримінальному провадженні. Тому констатація кримінально-правових ознак потерпілого в злочині, передбаченому ст. 303 КК України, не завжди супроводжується визнанням цієї особи потерпілою в кримінальному провадженні [1, с. 44]. Такий законодавчий підхід дає можливість органам досудового розслідування своєчасно реагувати на випадки вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 303 КК України, та реалізовувати завдання кримінального законодавства навіть, коли особа, яка фактично потерпіла від такого діяння, не виявляє активного бажання отримати певну сатисфакцію. Не в усіх випадках кримінальне та кримінальне процесуальне законодавство має «працювати» тільки тоді, коли цього хоче потерпілий. Останній є елементом суспільства, котре охороняється нормами права, а тому у всіх можливих випадках останнє має діяти.

Об'єктивну сторону кримінального правопорушення, юридичний склад якого передбачено ст. 303 КК України, утворюють альтернативні діяння: 1) втягнення особи в заняття проституцією; 2) примушування особи до зайняття проституцією; 3) сутенерство. У теорії кримінального права здебільшого під проституцією розуміють заняття особою жіночої чи чоловічої статі систематичним наданням сексуальних послуг невідзначеному колу осіб протилежної або власної статі за матеріальним винагороду, що є постійним, основним чи додатковим джерелом доходу [2, с. 1027]. Втягнення особи в заняття проституцією або примушування її до неї полягає у схилянні особи до такої діяльності визначеними в законодавстві способами. Це може бути використання обману, шантажу, уразливого стану цієї особи, застосування чи погроза застосування насильства. Спо-

соби втягнення, на відміну від способів примушування до заняття проституцією, різні. Втягнення можливе шляхом використання обману, шантажу чи уразливого стану особи, а примушування – лише шляхом застосування чи погрози застосування насильства. Тому ці способи залучення до заняття проституцією необхідні диференціювати залежно від ступеня їх суспільної небезпеки. Розглядаючи сутенерство, слід відзначити, що в первинній редакції ч. 4 ст. 303 КК України воно визначалось як створення, керівництво або участь в організованій групі, що забезпечує діяльність із надання сексуальних послуг особами чоловічої та жіночої статі з метою отримання прибутків [1, с. 45]. Варто звернути увагу на те, що сутенерство є досить широким поняттям, котре може включати майже необмежений перелік обов'язків, котрі виконує особа у відношенні іншої особи, яку вона забезпечує роботою у сфері надання сексуальних послуг.

Після внесення змін до КК України [3], відповідно до примітки 1 до ст. 303 зазначеного Закону, під сутенерством слід розуміти дії особи із забезпечення заняття проституцією іншою особою. Водночас у теорії кримінального права його визначають по-різному. В.А. Ломако вважає, що сутенерство полягає у створенні умов для сексуальної експлуатації осіб, здійсненні нагляду й опіки над ними, захисті від конкурентів, забезпеченні транспортом, відверненні насильства чи обману з боку клієнтів та інших діяч, що забезпечують умови сексуальної експлуатації таких осіб [4, с. 607]. В.Т. Дзюба стверджує, що сутенерство – це діяльність як чоловіка, так і жінки щодо забезпечення заняття проституцією іншою особою (охорона повій, забезпечення необхідними засобами, надання транспорту, медичної допомоги, підшукування клієнтів тощо). Ця діяльність спрямована на отримання матеріальної вигоди від заробітків за надання сексуальних послуг [2, с. 1028]. На думку В.О. Навроцького, сутенерство може виражатись у наданні приміщень, охороні, транспортуванні проституток до замовників, звідництві, рекламуванні, встановленні корупційних зв'язків для забезпечення невтручання державних органів тощо. Зазвичай це здійснюється підпільно або прикривається легальними формами (утримання нічних клубів, масажних кабінетів, служб знайомств тощо) [5, с. 884]. На нашу думку, під сутенерством необхідно розуміти складну кримінально протиправну діяльність особи, яка полягає у підборі осіб жіночої та/або чоловічої статі для надання сексуальних послуг, а також реалізація будь-яких організаторсько-управлінських функцій (контактування із клієнтами, фізичний та медичний захист, розробка графіка та переліку послуг тощо), пов'язаних із діяльністю цих осіб. Таким чином, основними діями сутенера є: 1) відбір осіб, які надаватимуть сексуальні послуги, узгодження переліку послуг; 2) пошук та первісний контакт із клієнтами, встановлення винагороди; 3) забезпечення транспортування до клієнта або житлової площі, придатної для надання сексуальних послуг; 4) забезпечення особистої безпеки особи, яка надає сексуальні послуги; 5) забезпечення медичної допомоги особі, яка надає сексуальні послуги.

Своєю чергою вчені під сутенерством здебільшого розуміють здійснення охорони повій та нагляду за ними, захист їх від конкурентів, забезпечення транспортом, відвернення насильства чи обману з боку клієнтів, забезпечення необхідними засобами, надання медичної допомоги, підшукування клієнтів, надання приміщень, транспортування проституток до замовників, рекламування, встанов-

лення корупційних зв'язків для забезпечення невторчання державних органів тощо. У тлумачному словнику «забезпечувати» означає: постачаючи щось у достатній кількості, задовольняти кого-, що-небудь у якихось потребах; надавати кому-небудь достатні матеріальні засоби до існування; створювати надійні умови для здійснення чого-небудь; гарантувати щось; захищати, охороняти кого-, що-небудь від небезпеки [6, с. 375]. Отже, забезпечення заняття проституцією – це створення надійних для неї умов, надання необхідних засобів до існування особам, що нею займаються, їхній захист тощо. Водночас вивчення судової практики свідчить, що особи, які займаються сутенерством, зазвичай самі примушують чи втягують до заняття проституцією. Тобто примушування або втягнення до заняття проституцією та сутенерство – це взаємопов'язана діяльність одних і тих же осіб. Крім того, сутенери з метою забезпечення тривалої злочинної діяльності, а також розширення бізнесу систематично втягують або примушують до заняття проституцією нових осіб. Таким чином, оскільки в найбільш загальному вигляді всі діяння, що утворюють об'єктивну сторону злочину, пов'язані з діяльністю сутенера, їх можна вважати сутенерством у широкому значенні слова. Таку позицію може бути покладено в основу вдосконалення підстав кримінальної відповідальності за протиправні дії сутенера шляхом розширення визначення сутенерства або розроблення більш чітких критеріїв його відмежування від суміжних діянь [1, с. 47]. Цікавим є те, що протягом тривалого проміжку часу в Україні ведуться палкі дискусії щодо можливості легалізації сутенерства та проституції. В цьому прагненні вчені звертаються до зарубіжного досвіду (наприклад, Нідерландів), котрий свідчить, що ліцензування такої діяльності досить помітно та позитивно впливає на економіку держави, сприяє більш серйозному ставленню до забезпечення здоров'я населення (у т.ч. зниженні випадків інфікування ВІЛ/СНІДом, що зумовлено обов'язковим медичним оглядом працівників сфери сексуальних послуг), а також надає працівникам можливість отримувати страховий стаж.

Щодо зарубіжних досліджень, то Барбара Бренц та Кетрін Хаусбек (Barbara G. Brents and Kathryn Hausbeck, 2007) аналізують вплив пізніх капіталістичних економічних структур та культурних практик на сексуальність на прикладі штату Невада, де проституція є повністю легалізованою і не вважається аморальною [7, с. 425]; Валері Джеймс (Valerie Jenness, 1990) розглядає трансформацію проституції від «гріха» до звичайної роботи, яка не осуджується суспільством [8, с. 423], Нінос П. Малек (Ninos P. Malek, 2018) вказує, що випадкові сексуальні стосунки не стають більш аморальними, якщо одна сторона пропонує іншій грошові кошти в обмін на секс, а друга сторона на це погоджується, і проституція не є принизливою [9]. Особа, яка займається проституцією не перетинає межу, після якої настає загроза суспільству, осуд і переслідування, жодним чином не зачіпає інтереси суспільства та держави; в зайнятті проституцією, сутенерством та похідній діяльності немає ні суспільної небезпеки, ні суспільної шкоди; переваг легалізації проституції значно більше, ніж ризиків. Перевагами у разі легалізації проституції є такі: 1) поповнення державного бюджету за рахунок податків, отриманих від легалізації проституції: ці кошти мають працювати на українську економіку, звідки вони і здобуті, Українська держава стане більш соціальною; 2) соціальне забезпечення повій. Можливість повії входити до профспілки, можливість соціального забезпечення у старості; 3) зниження поширення венеричних хвороб серед населення завдяки проведенню медоглядів повій та здачі аналізів крові; 4) зменшення корупції у правоохоронних органах: Українська держава стане більш правовою. Ризиком у разі легалізації такого виду діяльності є те, що громадська думка ще не готова до таких змін, тому треба її підготувати до можливої легалізації зазначеної діяльності [11]. З огляду на те, що, наприклад, у Нідерландах малозабезпечені особи мають певні привілеї під час звернення до осіб, що надають сексуальні послуги, це також може у перспективі знизити кількість випадків звалтувань та сексуального насильства. Отже, ми можемо говорити про те, що у широкому сенсі легалізація проституції, котра є неминучим феноменом, є допустимою, але лише тоді, коли вона добровільна.

Окремої уваги заслуговує розмежування поняття «сутенерство» та «звідництво для розпусти», оскільки останні регулюються різними нормами кримінального законодавства України (ст.ст. 302 та 303 КК України). Так, поняття звідництва для розпусти передбачає вчинення дій посередницького характеру, що виявляються у сприянні добровільним сексуальним стосункам малознайомих чи незнайомих осіб між собою [12, с. 185]. Воно полягає у проведенні пошуку осіб, які згодні вчинювати розпусні дії, знайомстві або організації зустрічей таких осіб, схиланні осіб до розпусти тощо. Сутенерство, як правило, являє собою більш-менш тривале забезпечення організації зайняття проституцією. Прикладом звідництва буде надання приміщення для розпусти з метою отримання доходу [13]. Таким чином, фактично звідництво для розпусти має розглядатись як одна із форм сутенерства. На нашу думку, сутенерство у сучасному розумінні є досить широким поняттям, котре не можна обмежувати за формальними ознаками, наприклад, такими як тривалість забезпечення надання певних послуг або наявність корисливого мотиву. Вказане свідчить про наявність сумніву у необхідності відокремлення звідництва у самостійну форму кримінально протиправної діяльності, що перевагає кримінальне законодавство та ускладнює роботу правоохоронних органів.

Варто зазначити, що у частині звідництва для розпусти склад кримінального правопорушення, передбаченого ст. 302 КК, є загальним щодо втягнення особи в заняття проституцією та сутенерства (якщо останнє полягає в діях, що зовні нагадують звідництво). Тому для розмежування аналізованих складів вченими пропонується застосувати саме такий підхід – згадати правило кваліфікації конкуренції частини та цілого і за наявності конкуренції застосувати ціле, тобто ст. 303 КК. Отже, якщо йдеться про вплив на свідомість жінки шляхом умовляння, розпалювання низьких спонукань, переконування в доцільності, вигідності певної поведінки тощо з метою її залучення в проституцію, діяння слід кваліфікувати за ст. 303 КК як сутенерство, а якщо воно здійснюється з метою організації групових сексуальних дій, безладних статевих стосунків поза межами проституції – за ст. 302 КК (звідництво для розпусти) [13, с. 715]. Вказане ще раз підтверджує наведену вище тезу про недоцільність створення конкуренцій норм, оскільки такого роду формалізація може призвести до обрання покарання, не співрозмірного із виною правопорушника, що порушує принципи кримінального законодавства.

Вчені правильно вказують, що під звідництвом для розпусти необхідно розуміти своєрідне посередництво, що відбувається у сприянні добровільним сексуальним

стосункам незнайомих осіб між собою, що може полягати у знайомстві або організації зустрічей таких осіб, у пошуку осіб, які погоджуються займатися розпустою... [14, с. 378]. Аналіз співвідношення понять «проституція», «звідництво», «створення або (та) утримання місць розпусти» зроблено для встановлення логіко-формальних зв'язків між окремими проявами одного і того самого явища розпусти, що фактично були проігноровані у разі встановлення законодавцем кримінальної відповідальності за деякі види (форми) розпусти. Розпушта включає насамперед певні дії у сексуальній сфері людських стосунків. Це розпушта у власному значенні слова. Разом із тим поняттям «розпушта» охоплюються й інші поступки в інших сферах людського буття. Тому нерідко синонімом розпусти у широкому смислі слова є аморалізм, що проявляється саме у буденних поступках (наприклад, хабарництво, жорстокість, брутальність, цинізм, безжалісність, зрадництво та ін.) [15, с. 46]. Варто звернути увагу на те, що наразі кримінальна відповідальність встановлена тільки посередником, які забезпечують функціонування секс-бізнесу. Що стосується самих осіб, які надають такого роду послуги, кримінальне законодавство має прогалину, яка вирішена за рахунок встановлення адміністративної відповідальності. Ймовірно, це можна пояснити законодавчим баченням ступеня суспільної небезпеки, котра визнана незначною.

Створення особою місця розпусти передбачає підготовку чи пристосування помешкання для постійного або періодичного виникнення розпусних дій (притон розпусти). Ці місця призначені для заняття проституцією, для безладних сексуальних стосунків між особами різної або однієї статі, для задоволення сексуальної пристрасті протиприродним способом і тому подібних дій. Це може бути будинок, квартира, кімната в гуртожитку, номер у готелі, офіс чи інше службове приміщення, підсобні приміщення (підвал, сауна, сарай, гараж та інші, де відбуваються розпусні дії). З об'єктивної сторони

суспільно небезпечно полягає у створенні або утриманні місць розпусти, а також у звідництві для розпусти. Утримання місця розпусти припускає, наприклад, пошук клієнтів, оплату оренди приміщення, транспорту, інші фінансові розрахунки, придбання і реалізацію для клієнтів напоїв, продуктів тощо. Звідництво – це своєрідне посередництво, що виражається у сприянні добровільним сексуальним стосункам незнайомих осіб між собою. Воно може полягати в знайомстві або організації зустрічей таких осіб, у пошуку осіб, які погоджуються займатися розпустою тощо [2, с. 1025]. Виходячи із вказаного, можна підсумувати, що як звідництво, так і розпушта є формами проституції та сутенерства. На наш погляд, вирішення наявної проблеми в існуванні декількох норм, які фактично регулюють однакові відносини, можливе за рахунок зміни погляду на сутенерство, котре до сьогодні сприймається як спосіб отримати гроші. Ми погоджуємось із думкою, що наявність корисливого мотиву має сприйматись як обтяжуюча обставина та повинна бути виокремлена у самостійну частину.

Висновки. Таким чином, проведене дослідження дозволило підсумувати, що натепер розуміння феномену сутенерства є занадто вузьким та надмірно рудиментарним. Основна проблема полягає у сприйнятті такого роду діяльності крізь призму корисливого мотиву, що як з теоретичної, так і з практичної точки зору ускладнює процес боротьби з кримінальними правопорушеннями. Факт наявності корисливого мотиву у сутенера має бути визначений кримінальним законодавством як обтяжуюча обставина, однак у жодному разі не як визначальна. Виділення у самостійну норму звідництва та створення місць для розпусти, які фактично входять до діяльності сутенера, обтяжують КК України та мають бути інтегровані в норму, яка передбачає кримінальну відповідальність за сутенерство та втягнення особи у зайняття проституцією із попереднім переглядом дефініції та сутності сутенерства.

Список використаних джерел

1. Небитов А.А. Сутенерство або втягнення особи в заняття проституцією: аналіз складу злочину. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2014. № 2. С. 41–50.
2. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / за заг. ред. П.П. Андрушка, В.Г. Гончаренка, С.В. Фесенка. 2-ге вид., переробл. та допов. Київ : Дакор, 2008. 1428 с.
3. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#n976>.
4. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар : у 2 т. / за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. 5-те вид., допов. Харків : Право, 2013. Т. 2: Особлива частина / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін. 2013. 1040 с.
5. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. 9-те вид., переробл. та допов. Київ : Юрид. думка, 2012. 1316 с.
6. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. та CD) / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. Київ ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2009. 1736 с.
7. Barbara G. Brents., Katryn Hausbeck. Marketing Sex: US Legal Brothels and Late Capitalist Consumption Sexualities. 2007. Vol. 65. No. 1. P. 425–439.
8. Valerie Jenness. From Sex as Sin to Sex as Work: Coyote and the Reorganization of Prostitution as a Social problem. Oxford University Press. 1990. Vol. 37. No. 3. P. 403–420.
9. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
10. Михайлін А.І., Радутний О.Е. Легалізація проституції та сутенерства як юридична та соціальна проблема. URL: http://forumprava.pp.ua/files/032-040-2020-2-FP-Mykhailyn,Radutnyi_5.pdf.
11. Горпинюк О.П. Актуальні проблеми кваліфікації складів злочинів проти моральності. *Порівняльно-аналітичне право*. № 3. 2017. С. 184–188.
12. Вовк А.Є. Питання відмежування звідництва та сутенерства в кримінальному праві України та зарубіжних країн. URL: http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/20554/1/АКТУАЛЬНІ%20ПРОБЛЕМИ%20КРИМІНАЛЬНОГО%20ПРАВА_p194-197.pdf.
13. Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Кримінальне право : навчальний посібник / за заг. ред. М.І. Хавронюка. Київ : Ваіте, 2014. 944 с.

14. Кримінальне право України: Особлива частина : підручник / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін. ; за заг. ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. 4-е вид., переробл. і допов. Харків : Право, 2010. 608 с.

15. Усагова Т.І. Кримінологічна характеристика та запобігання створенню або утриманню місць розпусти і звідництву в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Харків, 2018. 330 с.

References

1. Niebytov A.A. (2014) Sutenerstvo abo vtiahnennia osoby v zaniattia prostytutsiieiu: analiz skladu zlochynu [Pimping or engaging a person in prostitution: analysis of the composition of the crime]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav*. № 2. S. 41–50 [in Ukrainian].

2. Naukovo-praktychnyi komentar do Kryminalnoho kodeksu Ukrainy (2008) [Scientific and practical commentary to the Criminal Code of Ukraine] / za zah. red. P.P. Andrushka, V.H. Honcharenka, Ye.V. Fesenska. 2-he vyd., pererobl. ta dopov. Kyiv: Dakor. 1428 s. [in Ukrainian].

3. Kryminalnyi kodeks Ukrainy [Criminal Code of Ukraine] vid 5 kvitnia 2001 roku. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#n976> [in Ukrainian].

4. Kryminalnyi kodeks Ukrainy. Naukovo-praktychnyi komentar (2013) [Criminal Code of Ukraine: Scientific and practical commentary]: u 2 t. / za zah. red. V.Ya. Tatsiia, V.P. Pshonky, V.I. Borysova, V.I. Tiutiuhina. 5-te vyd., dopov. Kharkiv: Pravo. T. 2: Osoblyva chastyna / Yu.V. Baulin, V.I. Borysov, V.I. Tiutiuhin ta in. 1040 s. [in Ukrainian].

5. Naukovo-praktychnyi komentar Kryminalnoho kodeksu Ukrainy (2012) [Scientific and practical commentary to the Criminal Code of Ukraine] / za red. M.I. Melnyka, M.I. Khavroniuka. 9-te vyd., pererobl. ta dopov. Kyiv: Yuryd. dumka, 1316 s. [in Ukrainian].

6. Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy (2009) [A large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language] (z dod., dopov. ta SD) / uklad. i holov. red. V.T. Busel. Kyiv; Irpin: VTF "Perun". 1736 s. [in Ukrainian].

7. Barbara G. Brents, Katryn Hausbeck. (2007) Marketing Sex: *US Legal Brothels and Late Capitalist Consumption Sexualities*. Vol. 65. No. 1. P. 425–439 [in English].

8. Valerie Jenness. (1990) From Sex as Sin to Sex as Work: Coyote and the Reorganization of Prostitution as a Social problem. *Oxford University Press*. Vol. 37. No. 3. P. 403–420 [in English].

9. Konstytutsiia Ukrainy [Constitution of Ukraine]: Zakon Ukrainy vid 28.06.1996 № 254k/96-VR. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 1996. № 30. St. 141 [in Ukrainian].

10. Mykhailin A.I., Radutnyi O.E. Lehalizatsiia prostytutsii ta sutenerstva yak yurydychna ta sotsialna problema [Legalization of prostitution and pimping as a legal and social problem]. Retrieved from: http://forumprava.pp.ua/files/032-040-2020-2-FP-Mykhailyn,Radutnyi_5.pdf [in Ukrainian].

11. Horpyniuk O.P. (2017) Aktualni problemy kvalifikatsii skladiv zlochyniv proty moralnosti [Actual problems of qualification of compounds of crimes against morality]. *Porivnialno-analitychne pravo*. № 3. S. 184–188 [in Ukrainian].

12. Vovk A.Ie. Pytannia vidmezhuвання zvidnytstva ta sutenerstva v kryminalnomu pravi Ukrainy ta zarubizhnykh krain [The issue of distinguishing between pimping and pimping in the criminal law of Ukraine and foreign countries]. URL:http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/20554/1/AKTUALNI%20PROBLEMY%20KRYMINALNOHO%20PRAVA_p194-197.pdf [in Ukrainian].

13. Dudorov O.O., Khavroniuk M.I. (2014) Kryminalne pravo [Criminal law]: navchalnyi posibnyk / za zah. red. M.I. Khavroniuka. Kyiv: Vaite, 2014. 944 s. [in Ukrainian].

14. Kryminalne pravo Ukrainy: Osoblyva chastyna (2010) [Criminal law of Ukraine: Special part]: pidruchnyk / Yu.V. Baulin, V.I. Borysov, V.I. Tiutiuhin ta in.; za zah. red. V.V. Stashysa, V.Ia. Tatsiia. 4-e vyd., pererobl. i dopov. Kharkiv: Pravo, 608 s. [in Ukrainian].

15. Usatova T.I. (2018) Kryminolohichna kharakterystyka ta zapobihannia stvorenniu abo utrymanniu mistv rozpusty i zvidnytstvu v Ukraini [Criminological characteristics and prevention of creation or maintenance of places of debauchery and prostitution in Ukraine]. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.08. Kharkiv. 330 s. [in Ukrainian].

Kosse Valeriy,

(Donetsk State University of Internal Affairs, Kropyvnytskyi)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6576-0620>

PIMPING AS A CRIMINALLY ILLEGAL PHENOMENON OF TODAY

The article considers pimping as a criminally illegal phenomenon of our time. It is indicated that pimping or involving a person in prostitution is often latent because, firstly, it is very difficult to identify and prove both objective and subjective circumstances. Secondly, victims do not always show a desire to turn to law enforcement agencies due to a number of factors, the most prevalent of which are disbelief in the effectiveness of legislation, the presence of a stereotyped idea of police nihilism, and reluctance to publicize the fact of encroachment on one's honor, dignity, and sexual freedom, etc. It is noted that pimping should be understood as a complex criminally illegal activity of a person, which consists in the selection of female and/or male persons for the provision of sexual services, as well as the implementation of any organizational and managerial functions (contact with clients, physical and medical protection, development schedule and list of services, etc.) related to the activities of these persons. The main actions of a pimp are: 1) selection of persons who will provide sexual services, coordination of the list of services; 2) search and initial contact with clients, establishment of remuneration; 3) providing transportation to the client or living space suitable for providing sexual services; 4) ensuring the personal safety of a person who provides sexual services; 5) provision of medical assistance to a person who provides sexual services. It is concluded that today the understanding of the phenomenon of pimping is too narrow and excessively rudimentary. The main problem lies in the perception of this kind of activity through the prism of a selfish motive, which complicates the process of combating criminal offenses both from a theoretical and a practical point of view. The fact that the pimp has a selfish motive should be defined by the criminal law as an aggravating circumstance, but in no case as a determining factor.

Key words: prostitution, pimping, pandering, criminal law enforcement, sexual services, criminal law.

Надійшла до редколегії: 31.08.2022